

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๑๐๓-๑๐๔

๑. พระศาสดา ทรงพิจารณาถึงอนาคตกาล ทรงเห็นภาวะคือความสำเร็จ แห่งความปรารถนาของเขา จึงทรงพยากรณ์ว่า “แต่ที่ล่วงไป ๑ อสงไขยยิ่งด้วยแสนกัลป์ แม่ท่านก็จักเป็นพระสาวกที่ ๒ ของพระพุทธเจ้า พระนามว่าโคดม” ฯ สิริวัฑฒะ พังพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าทั้งหลายแล้ว ได้เป็นผู้สำเร็จบัณฑิตแล้ว ฯ แม่พระศาสดา ทรงทำภัตตานุโมทนาแล้ว พร้อมทั้งบริวารเสด็จไปยังวิหารแล ฯ ภิกษุทั้งหลาย นี่เป็นความปรารถนาที่บุตรของเราปรารถนาแล้วในครั้งนั้น, อัครสาวกทั้งสองนั้น ได้ตำแหน่งตามที่ตนปรารถนานั้นแล, เราหาได้เลือกหน้าให้ไม่” ฯ

เมื่อพระศาสดา ตรัสพระพุทธพจน์อย่างนั้นแล, สองพระอัครสาวกถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ทูลเล่าเรื่องอันเป็นปัจจุบัน (เกิดขึ้นเฉพาะหน้า) ทั้งหมดว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (ครั้ง) ข้าพระองค์ ยังเป็นผู้ครองเรือนอยู่ ไปดูมหรสพบนยอดเขา, ดังนี้ เป็นต้น จนถึงการแทงตลอดโสดาปัตติผลจากสำนักพระอัสสชิเถระแล้วกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งสองนั้น ไปยังสำนักของท่านอาจารย์สญชัย ประสงค์จะนำท่านมาสู่บาทมูลของพระองค์ แจ้งว่าลัทธิของท่านไม่มีสาระแล้วกล่าวอานิสงส์ในการมาที่นี่, ท่านสญชัยตอบว่า ‘บัดนี้ชื่อว่า การอยู่เป็นอันตเวสิกขของเราย่อมเป็นเช่นกับการถึงความกะพ้อมแห่งน้ำในตุ่ม, เราไม่สามารถจะอยู่เป็นอันตเวสิกขได้, เมื่อข้าพระองค์บอกว่า ‘ท่านอาจารย์ เวลานี้ มหาชนมีมือถือวัตถุมีของหอมและระเบียบดอกไม้เป็นต้น จักไปบูชาเฉพาะพระศาสดา ท่านจักเป็นอย่างไร ?’” ตอบว่า ‘ก็ในโลกนี้ คนฉลาดมากหรือคนเขลามาก ?’” เมื่อข้าพระองค์ตอบว่า ‘คนเขลามาก,’ ก็กล่าวว่า ‘ถ้ากระนั้น พวกคนฉลาด ๆ จักไปสำนักพระสมณโคดม, พวกคนเขลา ๆ จักมาสำนักของเรา, เธอทั้งสองไปเถอะ’ ไม่ปรารถนาจะมา พระเจ้าข้า” ฯ พระศาสดาทรงสดับคำนั้นแล้ว ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สญชัย ถือสิ่งที่ไม่มีการว่า ‘มีสาระ’ และสิ่งที่มีสาระว่า ‘ไม่มีสาระ’ เพราะความที่ตนเป็นมิจฉาทิฎฐิ ส่วนเธอทั้งสอง รู้สิ่งเป็นสาระโดยความเป็นสาระ และสิ่งอันไม่เป็นสาระโดยความไม่เป็นสาระ ละสิ่งที่ไม่เป็นสาระเสีย ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นสาระเท่านั้น เพราะความที่ตนเป็นบัณฑิต” ดังนี้แล้ว ได้ทรงภาษิตพระคาถาเหล่านี้ ฯ

๑. พระคาสดา ทรงพิจารณาถึงอนาคตกาล ทรงเห็น**ภาวะคือความสำเร็จ** แห่งความปรารถนาของเขา **จึงทรงพยากรณ์ว่า** “แต่**นี้ล่วงไป** ๑ อสงไขยยิ่งด้วยแสนกัลป์ แม่ท่านก็จักเป็นพระสาวกที่ ๒ ของพระพุทธเจ้า พระนามว่าโคตม” ๑ สิริวัฑฒะ พัง**พยากรณ์**ของพระพุทธเจ้าทั้งหลายแล้ว ได้เป็น**ผู้สำเร็จบั้นเพ็งแล้ว** ๑

๑ สตถา อนาคต โอลเกตวา ตสส ปตถนาย **สมิชฌนภาว** ทิสวา **พฺยาภาสิ** ตวปิ อิติ กปปสตสทสสาธิก อสงเขยยัง **อติกมิตวา** โคตมพุทธสส ทุตติยสาวโก ภวิสสสีติ ๑ พุทธานัน **พฺยากรณ์** สุตวา สิริวัฑฒ **หฏฐปหมฺโฐ** อโหสิ ๑

แม่พระคาสดา ทรงทำภัตตานุโมทนาแล้ว พร้อมทั้งบริวารเสด็จไปยังวิหารแล ๑ ภิกษุทั้งหลาย นี้เป็น**ความปรารถนา**ที่ บุตรของเรา**ปรารถนาแล้ว**ในครั้งนั้น, อัครสาวกทั้งสองนั้น ได้ตำแหน่งตามที่ตนปรารถนานั้นแล, เราหา**ได้เลือกหน้า** ให้ไม่” ๑

สตถาปิ ภตตานุโมทน กตวา สปริวารโ วิหารเมว คโต ๑ อยัง ภิกขเว มม ปุตเตหิ ตทา **ปตฺถิตปตฺถนา**, เต ยถापตฺถิตเมว ลภีสฺส, นาหิ มุขํ **โอลเกตวา** เทมีติ ๑

เมื่อพระศาคดา ตรัสพระพุทฺพจน์อย่างนั้นแล, สองพระอัครสาวกถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ทูลเล่าเรื่องอันเป็น **ปัจจุบัน** (เกิดขึ้นเฉพาะหน้า) ทั้งหมดว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (ครั้ง) ข้าพระองค์ ยังเป็นผู้ครองเรือนอยู่ไป **ดมพรสพ** **บนยอดเขา**,” ดังนี้เป็นต้น **จนถึง**การแห่งตลอดโศดาปัตติผลจากสำนักพระอัสสชิเถระ

เอวํ วุตฺเต เทว อคฺคสาวกา ภควนฺตํ วนทิตฺวา ฆนฺเต มยํ อคาริยภฺตฺตา สฆานา **คิรคฺคสมชฺชํ**
ทสฺสนาย คตฺตาติ **ยาว** อสฺสชิตฺเถรสฺส สนฺติกา โสตาปตฺติผลปฏิเวธา สพฺพํ **ปจฺจุปฺปนฺนวตฺถุ**
กเถตฺวา

แล้วกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งสองนั้น ไปยังสำนักของท่านอาจารย์สญชัย ประสงค์จะนำท่านมา
สู่ป่าทมุลของพระองค์ แจ้งว่าลัทธิของท่านไม่มีสาระแล้ว**กล่าว**อานิสงส์**ในการมาที่นี้**,

เต มยํ ฆนฺเต สญชยสฺส อจฺริยสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา ตํ ตุมหากํ ปาทมฺมูลํ อาเนตฺวกามา ตสฺส
ลหฺติยา นิสฺสารภาวํ กเถตฺวา **อิธาคมนเ** อานิสฺสํ **กถยิมฺหา**

ท่านสฤษดิ์ตอบว่า 'บัดนี้ชื่อว่า **การอยู่เป็นอันเตवासิก**ของเรา ย่อมเป็นเช่นกับการถึงความกะเพื่อมแห่งน้ำในตุ่ม, เราไม่สามารถจะอยู่เป็นอันเตวาสิกได้,' เมื่อข้าพระองค์บอกว่า 'ท่านอาจารย์ เวลานี้ มหาชนมีศีลวิบัติของหอมและระเบียบดอกไม้เป็นต้น จักไปบูชาเฉพาะพระศาสดา ท่านจักเป็นอย่างไร ?'

โส อิทานิ มยฺหํ **อนเตवासิวาโส** นาม จาภฺยิยา อุกกจลนภาวปฺตติสทิสโส น สกฺขิสฺสํสามิ **อนเตवासิวาสํ** วสิตฺตุนฺติ วตฺวา อาจริย อิทานิ มหาชนิ คนฺธมาลาทิตฺตโถ คนฺธตฺวา สตฺถารํเยว ปุเชสฺสตี ตุมฺเห กถํ **ภวิสฺสกาตี** วุตฺเต

ตอบว่า 'ก็ในโลกนี้ คนฉลาดมากหรือคนเขลามาก ?' เมื่อข้าพระองค์ตอบว่า 'คนเขลามาก,' ก็กล่าวว่า 'ถ้ากระนั้น พวกคนฉลาด ๆ จักไปสำนักพระสมณโคตม, พวกคนเขลา ๆ **จักมา**สำนักของเรา, เธอทั้งสอง ไปเถอะ' ไม่ปรารภว่าจะมาพระเจ้าข้า ฯ

กึ ปน อิมสฺมี โลกิ ปณฺทิตา พหุ อุกาหุ ทนฺธาตี **ทนฺธาตี** กถิตฺเต เตนฺหิ ปณฺทิตา ปณฺทิตา สมนฺสฺส โคตมสฺส สนฺติกํ คมิสฺสสนฺติ ทนฺธา ทนฺธา มม สนฺติกํ **อาคมิสฺสสนฺติ** คจฺจถ ตุมฺเหตี วตฺวา อาคนฺตุํ น อิจฺฉิ ภานฺเตตี ฯ

พระศาสดาทรงสดับคำนั้นแล้ว ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สญชัย คือสิ่งที่ไม่มีการว่า ‘มีการ’ และสิ่งที่มีการว่า ‘ไม่มี
การ’ เพราะความที่ตนเป็นมัจฉาทิฎฐิ ส่วนเธอทั้งสอง รู้สิ่งเป็นการโดยความเป็นการ และสิ่งอันไม่เป็นการโดย
ความไม่เป็นการ ละสิ่งที่ไม่เป็นการเสีย ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นการเท่านั้น เพราะความที่ตนเป็นบัณฑิต” ดังนี้แล้ว
ได้ทรงภาษิตพระคาถาเหล่านี้ ฯ

ตํ สุตฺวา สตฺถา ภิกฺขเว สญชโย อุตฺตโน มัจฉาทิฎฺฐิตาย อสารํ สารโธติ สารญจ อสารโธติ
คณฺหิ ตุมฺहे ปน อุตฺตโน ปณฺทิตฺตตาย สารํ สารโธ อสารญจ อสารโธ ญฺตฺวา อสารํ ปหาย
สารเมว คณฺหิตฺตฺถาติ วตฺวา อีมา คาถา อภาสิ ฯ